

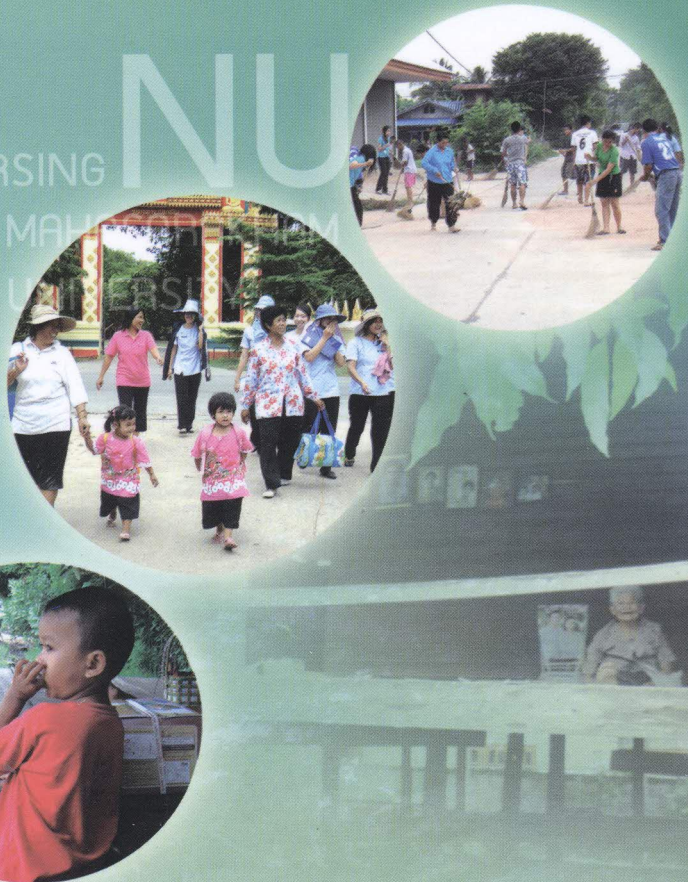

การพยาบาลชุมชน

กับการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน

FACULTY OF NURSING

MSU

10033847

ห้องสมุด วพบ.สุรินทร์

พศ.ดร.อมร สุวรรณนิมิตร

>> สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ตอนที่ 1 : การสาธารณสุขและระบบบริการระดับปฐมภูมิ	1
■ บทที่ 1 : การสาธารณสุข : แนวคิดและวิวัฒนาการ	3
แนวคิดและหลักการการสาธารณสุข	3
ความหมายการสาธารณสุข	3
ความสำคัญของการสาธารณสุข	5
เป้าหมายของการสาธารณสุข	5
ขอบเขตของการสาธารณสุข	6
หลักการสาธารณสุข	7
วิวัฒนาการการจัดบริการสาธารณสุข	7
งานสาธารณสุขสมัยโบราณ (ก่อน พ.ศ. 2429)	8
งานสาธารณสุขระหว่างปี พ.ศ. 2429-2485	9
งานสาธารณสุขหลังปี 2485 ถึงปัจจุบัน	10
นโยบายและแผนพัฒนาสาธารณสุข	10
นโยบายการสาธารณสุขของไทย	11
ความสำคัญของนโยบายสาธารณสุข	12
สาระสำคัญด้านสุขภาพในแผนพัฒนาฯ	12
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	15
การสาธารณสุขมูลฐาน	17
ความหมายของการสาธารณสุขมูลฐาน	18
แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน	20
วิวัฒนาการการสาธารณสุขมูลฐานภายใต้แผนพัฒนาฯ	21
องค์ประกอบของการสาธารณสุขมูลฐาน	23
กลวิธีหลักการในการดำเนินงาน	26

	หน้า
ระบบบริการสาธารณสุขและโครงสร้างการบริการสาธารณสุข	29
ระดับการให้บริการสาธารณสุข	31
สรุปท้ายบท	32
■ บทที่ 2 : พลวัตด้านสุขภาพของสังคมไทย	33
สุขภาพและระบบสุขภาพ	33
องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพ	36
ระบบสุขภาพภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	36
บทบาทของรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	38
การกระจายอำนาจ	39
ความจำเป็นในการกระจายอำนาจ	40
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรท้องถิ่นกับการพัฒนาระบบฯ	43
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทด้านสุขภาพ	44
การกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณสาธารณสุขฯ	45
การปฏิรูประบบสุขภาพและผลการปฏิรูประบบสุขภาพ	47
วิวัฒนาการของการปฏิรูประบบสุขภาพของไทย	47
ผลของการปฏิรูประบบสุขภาพ	50
การจัดทำพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ	50
พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550	51
แนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา”	51
การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	55
กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	55
หลักประกันสุขภาพ	56
การเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน	59
กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับพื้นที่	60
การเคลื่อนไหวด้านสุขภาพภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ	62
การเติบโตของเครือข่ายประชาคมสุขภาพ	63
หลักการของประชาคม	63
ระบบสุขภาพภาคประชาชน	65
หลักสำคัญและกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบฯ	66
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสู่ระบบสุขภาพฯ	67

	หน้า
การเกิดนวัตกรรมบนฐานคิดใหม่	68
ธรรมเนียมสุขภาพ	69
สรุปท้ายบท	71
■ บทที่ 3 : ระบบบริการปฐมภูมิ	73
ความเป็นมาของระบบบริการปฐมภูมิ	73
ความหมายของระบบบริการปฐมภูมิ	75
พัฒนาการของระบบบริการปฐมภูมิ	78
แนวคิดระบบบริการปฐมภูมิ	84
บริการปฐมภูมิ กับนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	85
หลักการสำคัญและลักษณะเด่นๆ	88
ขอบเขตบริการของระบบบริการปฐมภูมิ	89
ลักษณะสำคัญของระบบบริการปฐมภูมิ	89
องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็น	90
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	95
ลักษณะสำคัญของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	97
พยายาลกับการดูแลระดับปฐมภูมิ	101
พัฒนาการของการพยาบาลเวชปฏิบัติในประเทศไทย	103
บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในระดับปฐมภูมิ	104
สรุปท้ายบท	106
ตอนที่ 2 : การพยาบาลชุมชนกับการดูแลระดับปฐมภูมิ	107
■ บทที่ 4 : การพยาบาลชุมชนกับการดูแลสุขภาพในชุมชน	109
แนวคิดการพยาบาลชุมชน	109
การพยาบาลชุมชน	110
แนวคิดที่ 1 ศาสตร์ทางการพยาบาล	113
แนวคิดที่ 2 แนวคิดด้านการป้องกันโรคฯ	115
แนวคิดที่ 3 แนวคิดการดำเนินงานพยาบาลชุมชน	118
สุขภาพชุมชนโดยพยาบาลของชุมชน	119
การดูแลสุขภาพชุมชน	119
พัฒนาการแนวคิดพยาบาลของชุมชน	121

	หน้า
กระบวนการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพชุมชน	122
การจัดการบริการสุขภาพในชุมชน	126
การจัดบริการการพยาบาลในชุมชน	126
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการในชุมชน	127
กระบวนการจัดการบริการสุขภาพชุมชน	128
การวางแผนการจัดการสุขภาพชุมชน	129
การจัดองค์การ	132
การมอบหมายงาน	133
การบริหารงานทรัพยากรบุคคล	134
การอำนาจการ	135
การประสานงาน	136
บทบาทของพยาบาลชุมชนกับการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ	137
คุณลักษณะสำคัญของผู้จัดการสุขภาพชุมชน	140
สรุปท้ายบท	142
■ บทที่ 5 : กระบวนการพยาบาลชุมชน	143
กระบวนการพยาบาลชุมชน	143
การประเมินชุมชน	145
เป้าหมายของการประเมินชุมชน	145
กิจกรรมในการประเมินชุมชน	145
เครื่องมือประเมินสุขภาพชุมชนและการสร้างเครื่องมือ	151
การเก็บรวบรวมข้อมูล	158
การวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพชุมชน	160
การวินิจฉัยปัญหาชุมชน	161
การระบุปัญหาของชุมชน	162
การวิเคราะห์โยงใยสาเหตุของภาวะสุขภาพชุมชน	163
การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	163
การประชาคมสุขภาพ	166
เทคนิคในการทำประชาคมสุขภาพ	170
การวางแผนปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน	171
กระบวนการวางแผน	172
องค์ประกอบของการวางแผน	173

	หน้า
ปัจจัยสำคัญของการวางแผนดำเนินงาน	173
การวางแผนและการจัดทำโครงการ	174
องค์ประกอบของโครงการ	175
การปฏิบัติการพยาบาลตามแผนในชุมชน	176
ทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลชุมชน	176
การประเมินผลปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน	177
จุดมุ่งหมายของการประเมินผล	177
ประเภทของการประเมินผล	177
องค์ประกอบในการประเมินผล	178
ประโยชน์ของการประเมินผล	179
วิธีการประเมินผล	179
สรุปท้ายบท	180
■ บทที่ 6 : การดูแลภาวะสุขภาพตามกลุ่มอายุในระดับปฐมภูมิ	181
แนวคิดการดูแลสุขภาพของประชาชนตามกลุ่มอายุ	181
แนวคิดในการป้องกันโรคกับการดูแลสุขภาพ	182
บทบาทของพยาบาลชุมชนในการดูแลสุขภาพ	183
กระบวนการและการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน	183
การดูแลภาวะสุขภาพของหญิงวัยเจริญพันธุ์และทารก	184
สถานสุขภาพของเด็กวัยแรกคลอด และปฐมวัย	185
ปัญหาสุขภาพของเด็กปฐมวัย	186
แนวทางการดูแลสุขภาพของกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์และทารก	186
การดูแลสุขภาพของเด็กวัยเรียนและเยาวชน	189
สถานการณ์ปัญหาและแนวทางการดูแลสุขภาพในกลุ่มวัยเรียน	190
การดูแลสุขภาพของเด็กกลุ่มวัยเรียน	190
การดูแลสุขภาพในกลุ่มเยาวชน	191
สถานการณ์ปัญหาของเยาวชน	192
แนวทางการดูแลสุขภาพของเยาวชน	195
การดูแลสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง	196
ระดับของความเสี่ยง	197
การประเมินภาวะเสี่ยงทางสุขภาพ	197

การประเมินความเสี่ยง	198
กลวิธีการดูแลสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง	200
การดูแลสุขภาพของกลุ่มวัยทำงาน	201
สถานการณ์ปัญหาในกลุ่มวัยทำงาน	203
อันตรายจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	204
แนวทางการดูแลสุขภาพของกลุ่มวัยทำงาน	205
การดูแลสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ	206
สถานการณ์ปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาระบบ	207
สถานการณ์ปัญหาสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ	208
แนวทางการดูแลสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ	209
ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหา	210
บทบาทพยาบาลกับการดูแลผู้สูงอายุ	211
สรุปท้ายบท	212
ตอนที่ 3 : กลวิธีในการดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิ	213
■ บทที่ 7 : การพัฒนาชุมชน	215
ชุมชนและแนวคิดการพัฒนาชุมชน	215
ชุมชน	215
ความสำคัญของชุมชนในสังคมไทย	217
แนวคิดการพัฒนา	218
ความหมายของการพัฒนาชุมชน	221
ปรัชญาการพัฒนาชุมชน	222
แนวคิดการพัฒนาชุมชน	222
หลักการพัฒนาชุมชน	223
ชุมชนเข้มแข็ง	225
การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาสุขภาพ	227
ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง	227
ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง	228
เครื่องมือในการพัฒนาชุมชน	229
การศึกษาชุมชน	230
การเสริมสร้างพลังอำนาจ	232

	หน้า
ชุมชนกับการพัฒนาระบบสุขภาพ	238
บทบาทของพยาบาลชุมชนกับการพัฒนา	240
สรุปท้ายบท	242
■ บทที่ 8 : การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการดูแลระดับปฐมภูมิ	243
แนวคิดการมีส่วนร่วม	243
การมีส่วนร่วมของชุมชน	244
ความสำคัญของการมีส่วนร่วม	246
ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา	247
ระดับการมีส่วนร่วม	248
ลักษณะของการมีส่วนร่วม	249
การวัดระดับการมีส่วนร่วม	250
การมีส่วนร่วมในระบบสุขภาพ	251
พัฒนาการของการมีส่วนร่วม	252
สมัชชาสุขภาพ : วัฏจักรการมีส่วนร่วมในระบบสุขภาพ	255
ความหมาย ของสมัชชาสุขภาพ	255
ความสำคัญของสมัชชาสุขภาพ	256
ความเชื่อมโยงระหว่างสมัชชาสุขภาพ ใน 3 รูปแบบ	257
ตำบลจัดการสุขภาพ	257
เทคนิคในการระดมการมีส่วนร่วมในงานสุขภาพ	259
กระบวนการพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร (AIC)	259
เทคนิคการวิเคราะห์จุดแข็งฯ (SWOT Analysis)	261
กระบวนการสร้างอนาคตร่วมกัน (FSC)	262
การวิเคราะห์ต้นไม้ปัญหา (Problem Tree Analysis)	264
การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)	265
การถอดบทเรียน (Lesson Learned)	266
การวิจัยท้องถิ่น (Community Base Research)	269
สรุปท้ายบท	274

	หน้า
■ บทที่ 9 : การดูแลสุขภาพที่บ้าน	275
แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่บ้าน	275
ประวัติและความเป็นมาของการดูแลสุขภาพที่บ้าน	276
วัตถุประสงค์ของการดูแลสุขภาพที่บ้าน	277
ความสำคัญของการดูแลสุขภาพที่บ้าน	279
หน่วยงานและบุคลากรในหน่วยงานดูแลสุขภาพที่บ้าน	280
หลักการดูแลสุขภาพที่บ้าน	282
ระดับการดูแลสุขภาพที่บ้าน	282
รูปแบบการดูแลสุขภาพที่บ้าน	283
กลวิธีการดูแลสุขภาพที่บ้าน	284
คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับพยาบาล	285
พยาบาลชุมชนกับการดูแลสุขภาพที่บ้าน	285
บทบาทหน้าที่	285
มาตรฐานการดูแลสุขภาพที่บ้านของพยาบาล	287
การเยี่ยมบ้าน	288
แนวคิดการเยี่ยมบ้าน	289
วัตถุประสงค์การเยี่ยมบ้าน	290
การแบ่งกลุ่มผู้รับบริการ	290
ขั้นตอนการเยี่ยมบ้าน	291
หลักการจัดลำดับการเยี่ยมบ้าน	294
สรุปท้ายบท	294
■ บทที่ 10 : อนามัยโรงเรียน	297
แนวคิดและหลักการของงานอนามัยโรงเรียน	297
ความหมายของงานอนามัยโรงเรียน	299
ความสำคัญของงานอนามัยโรงเรียน	300
ประวัติงานอนามัยโรงเรียน	301
กิจกรรมของงานอนามัยโรงเรียน	304
การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน	307
กิจกรรมบริการสุขภาพ	308
การตรวจสุขภาพนักเรียน	308
การวัดสายตา	309

การสุขศึกษาในโรงเรียน	312
การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	312
การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน	313
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	313
โรงเรียนกับการส่งเสริมสุขภาพ	313
แนวคิดโรงเรียนกับการส่งเสริมสุขภาพ,	314
องค์ประกอบโรงเรียนกับการส่งเสริมสุขภาพ,	316
กลวิธีการดำเนินงานโรงเรียนกับการส่งเสริมสุขภาพ	319
ขั้นตอนสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	321
กรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินงานฯ	324
บทบาทของพยาบาลชุมชนกับงานอนามัยโรงเรียน	324
มาตรฐานพยาบาลอนามัยโรงเรียน	325
การดำเนินงานอนามัยโรงเรียน	327
สรุปท้ายบท	329

■ บทที่ 11 : การสุขศึกษาในชุมชน	331
แนวคิดกระบวนการสุขศึกษาในชุมชน	331
ความสำคัญกระบวนการสุขศึกษาในชุมชน	331
เป้าหมายของการดำเนินงานสุขศึกษา	332
กรอบแนวคิด PRECEDE กับงานสุขศึกษา	333
การจัดการศึกษาแก่ชุมชน	343
การศึกษากับพัฒนาชุมชน	344
การศึกษาเพื่อปวงชน	345
บทบาทของพยาบาลในงานสุขศึกษา	348
สรุปท้ายบท	348
บรรณานุกรม	349
ดัชนี	372
ภาคผนวก	
ตัวอย่างโครงการ 1	378
ตัวอย่างโครงการ 2	384
ตัวอย่างแบบสอบถามสุขภาพะชุมชน	390